

CHET TILI KOMPETENSIYALARINI O'QITISHDA XORIJIY INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI AMALIYOTGA SAMARALI JORIY ETISHNING AHAMIYATI

Ilmiy rahbar: Yuldasheva F.F

O'zDJTU katta o'qituvchisi

Yusufjonova Hilola

O'zDJTU 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola chet tilini o'rgatish darslarida qo'llaniladigan innovatsion texnologiyalarning rolini tahlil qilishga bag'ishlangan. Tarjimonlar tayyorlashda innovatsion texnologiyalarning parametrlari ham ko'rsatilgan. Maqolada zamonaviy jamiyatda til o'qitish tizimida yuqori texnologiyalarning ahamiyati haqida ham batafsil so'z boradi.

Kalit so'zlar: tadqiqot metodologiyasi, tahlil, ESP, axborot texnologiyasi, innovatsion texnologiya, kognitiv motiv, strategiya, blog.

Oliy ta'lim rivojlanishining zamonaviy bosqichi mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirish bilan bog'liq. Bugungi kun o'quvchilari nafaqat yuqori kasbiy mahorat, pedagogik fikrlash qobiliyati, o'z faoliyatini tahlil qilish va ularni o'z vaqtida to'g'ri yo'nalishda qo'llash qobiliyati bilan emas, balki o'zining bilimdonlik, noodatiy tafakkur, o'qituvchilik faoliyati kabi shaxsiy fazilatlarini bilan ham ajralib turish kerak. Ko'pgina tadqiqotchilar (N.V.Kuzima, S.A.Slestenin) o'z tadqiqotlarida bo'lajak mutaxassislarni shakllantirish muammosiga, ularning kasbiy faoliyatida eng muhim bo'lgan ko'nikmalar sifatini shakllantirishga katta e'tibor berishadi. Shunday ekan ijodiy fikrlaydigan, olingan bilim va ko'nikmalarni amaliyotda qo'llay oladigan, bahslasha oladigan, o'z nuqtai nazarini himoya qila oladigan o'qituvchilarni tayyorlash asosiy vazifadir. Pedagogika-psixologiyadagi zamonaviy tadqiqotlar ta'lim samaradorligini bevosita ta'lim motivatsiyasiga bog'liq holda qo'yadi. Zamonaviy texnologiyalarni qo'llagan holda o'qitishning faol usullarining an'anaviy usullardan farq shundaki, ular o'quvchilar tafakkurini faollashtirishga xizmat qiladi. Shunday qilib, A.A.Verbitiskiyning fikriga ko'ra, "innovatsion texnologiyalar bilan faol o'qitish" konsepsiyasi ta'lim muassasalarida didaktik jarayonni tashkil etishning asosan tartibga soluvchi, algoritmik, dasturlashtirilgan shakllari va usullaridan kognitiv motivlar, qiziqishlarni shakllantirishni ta'minlaydigan rivojlantiruvchi, muammoli, tadqiqot, izlanishga o'tishni anglatadi. [1, b.107]

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Texnologik innovatsiyalar barcha darajadagi ta'lim tizimlariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Texnologik innovatsiyalarning o'quvchilar, o'qituvchilar va

maktablarda ta'sirini tushunish ta'limda texnologiyani boshqarish va ulardan foydalanish strategiyalari va usullarini ishlab chiqish uchun juda muhimdir. Texnologiya chet tili o'qituvchilarga o'z ta'limini quyidagi yo'llar bilan to'ldirish imkoniyati taklif qiladi: O'rganishni ko'rinadigan qilish: Texnologiya sinfga boshqa madaniyatni olib kirishi mumkin. Chet ellarga ulanadigan va boshqalar qanday yashayotgani ko'rsatadigan texnologiya vositalaridan foydalanish o'quvchilarga tilni butunlay yangicha ko'rish va tajriba qilish imkonini beradi. Sinflarda raqamli o'quv vositalaridan samarali foydalanish o'quvchilarning faolligini oshirishi, o'qituvchilarga dars rejalarini yaxshilashga yordam berishi va shaxsiy o'rganishni osonlashtirishi mumkin. Talabalar ingliz tilini hatto internetsiz ham sinxronlash imkoniga ega bo'lgan turli xil keng qamrovli ilovalar yordamida o'rganishlari mumkin. Texnologiya o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi munosabatlarni yaxshilash qobiliyatiga ega. Texnologiya o'qitish va o'rganishni yanada mazmunli va qiziqarli qilishga yordam beradi.[2,b.12]

TAHLIL VA NATIJALAR

Hayotimizda texnologiyaning ba'zi afzalliklari:

Axborotga kirish qulayligi. WWW deb qisqartirilgan World Wide Web dunyoni ijtimoiy tarmoqqa aylantirdi...

Vaqtini tejaydi...

Harakatlanish qulayligi... Yaxshiroq aloqa vositalari...

Xarajat samaradorligi... Yaxshiroq o'rganish texnikasi.

Quyida chet tilini o'rgatishda qo'llanilishi mumkin bo'lgan 4ta foydali texnikvositalar mavjud.

Musiq va video. Ovozni tinglash mashqlari o'quvchilar o'zlari aniqlay oladigan narsalarni sinab ko'rish uchun yaxshi bo'lishi mumkin...

Ta'lim saytlari...

Hamkorlik vositalari...

Smartfon va planshetlar ilovalari.

Blog yuritish. Darsda tarjimadan foydalanish o'qitishda muhim rol o'ynaydi. Tarjima bo'yicha tadqiqotlar ko'p jihatdan kvant pog'onaga ega bo'lgan bo'lsa-da, tarjima fan sifatida hali ham til yo'nalishlarining ustuvor yo'nalishi hisoblanadi, nolingvistik fakultetlarida va universitetlarida tahsil olayotgan nosozliklar hali ham yetarlicha tarjima tayyorgarlikka ega emasdir. ESP talabalari har doim tarjima jarayonlari bilan bog'liq bir qator muammolarga duch kelishadi. Bularni bartaraf etish uchun o'qituvchi yuzaga kelishi mumkin bo'lgan qiyinchiliklarni qidirib topishi va yengish uchun tegishli usullarni qo'llash kerak boladi. Avvalo, o'zigaxos tarjima usullarini ko'rib chiqish va tahlil qilish, ESP talabalari uchun asosiy ahamiyatga ega bo'lgan ko'nikmalarni aniqlash va ikki tilli va asosiy ko'nikmalarni amaliy farqlash juda muhimdir. Muhimi, asosiy yo'l to'siqlari leksikaralashuv kabi muammolarni

keltirib chiqaradigan tillararo mos kelmasligi bilan bog'liq bo'lishi mumkin, bu esa metodologik jihatlari nuqtai nazaridan nisbatan o'rganilmagan.[3,b.32]

Yuqorida aytilganlarning barchasidan shunday xulosa qilish kerakki, bugungi kunda o'qituvchi uchun chet tilini o'qitish metodikasi bo'yicha o'z bilimini doimiy ravishda oshirib boorish, o'qitish amaliyotiga eng so'nggi ta'lim tushunchalarini joriy etish, zamon bilan hamnafas bo'lish muhim ahamiyatga ega. Shunday qilib innovatsion texnologiyalar va ularning elementlari majmuasidan foydalanish motivatsiyasining pastligi, umumiy tilni bilish darajasining pastligi muammosini yanada samarali hal qilishi, o'quvchilarning aqliy qobiliyatlari qobiliyatlarini yanada samarali shakllantirishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Richards J.C., & Farrell T.S.C. (2010). Professional development for language teachers. Cambridge: CUP.
2. Elena E. Aksenova and Svetlana N. Orlova. Some basic challenges and strategies in teaching translation to Chemistry majors.
3. Салихова С. М. Использование активных методов обучения иностранному языку. Хоридий тиллар ва адабийотларни о'rganishda madaniyatlararo muloqot mavzusida xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi maqolalar to'plami.(Toshkentsh, 27may2010yil).